

آرایه‌های ادبی

تشبیه

همانند کردن یا ادعای همانندی است میان دو کس یا چیز.

مثال

شبی دارم سیاه از صبح نومید

در این شب رو سپیدم کن چو خورشید

وجه شبه مشبهه ادات مشبهه

ندارم طاقت این کوره‌ی تنگ

خلاصی ده مرا چون لعل از این سنگ

مشبهه مشبهه

نکته

- وجود ادات تشبیه، نشانه‌ی وجود تشبیه است. فقط باید دقت کنید که گول «چو - چون» را نخورید چرا که ممکن است ادات تشبیه نباشند و معانی دیگری بدهند.
- هر اضافی تشبیه‌ی، تشبیه ایجاد می‌کند. پس در تست‌های تشبیه، ترکیبات اضافه را چک کنید.

تست

- ۱- آرایه‌های تشبیه در کدام بیت بیش‌تر است؟
- صد خار بلا از دل دیوانه‌ی ما خاست
  - ای سیل اشک خاک وجودم به باد ده
  - سروی است قامت تو از ناز سر کشیده
  - مرغ دل تا دام زلف و دانه‌ی خال تو دید
- ۲- «مشبه» در کدام گزینه، ذکر نشده است؟
- قهوه‌خانه گرم و روشن بود هم‌چون شرم
  - چوب‌دستی منتشا مانند در دستش
  - گرد بر گردش به کردار صدف برگرد مروارید/ پای تا سر گوش
  - چاه چونا زرفی و پهناش، بی‌شرمیش ناباور / و غم‌انگیز و شگفت‌آور
- ۳- در منظومه‌ی زیر چند تشبیه وجود دارد؟
- «مرا هر لفظ فریادی است کز دل می‌کنم بیرون / مرا هر شعر دریایی است لبریز از شراب خون / کجا شهد است این اشکی که در هر دانه‌ی لفظ است / مرا این کاسه‌ی خون است / چنین آسان منوشیدش»
- ۱ سه   ۲ چهار   ۳ پنج   ۴ شش
- ۴- در کدام بیت وجه شبه محذوف است؟
- ز شرم چهره‌ی چون آفتاب‌ت اندر صبح
  - ناتوان بودم به بوی شب نیم‌شب برخاستم
  - مقام کعبه‌ی وصل تو دور افتاده است از ما
  - آتشین داری زبان زان دل سیاهی چون چراغ
- ستاره خون شود از چشم آسمان بچکد
تا به کویش چون نسیم افتان و خیزان بوده‌ام
نه ساز رفتن است آن‌جا مرا نه برگ نارفتن
گرد خود گردی از آن تردامنی چون آسیا

پاسخ

۱- گزینه‌ی ۴ / گزینه‌ی (۱): خار بلا - گل‌چهره / گزینه‌ی (۲): سیل اشک - خاک وجود / گزینه‌ی (۳): قامت تو سروی است - عارض تو ماهی است / گزینه‌ی (۴): مرغ دل - دام زلف - دانه‌ی خال - طایر اندیشه - دام هوس

۲- گزینه‌ی ۳ / گزینه‌ی (۱): قهوه‌خانه / گزینه‌ی (۲): چوب‌دستی / گزینه‌ی (۳): بی‌شرمی چاه / گزینه‌ی (۴): مشبه «مردم» بوده است که محذوف است.

سراسری تجربی - ۹۳

سراسری ریاضی - ۹۳